

Edward Andrés

Posada Gómez

A medellíni

(Kolumbia)

főegyházmegye

papja. Az Universidad

Pontificia Bolivariana

Teológiai, Filozófiai és

Bölcsészettudományi

karának docense.

Tanulmányát

folyóiratunk számára

készítette.

Varga Beáta fordítása

A MEDELLÍNI KONFERENCIA

LELKISÉGE, AKTUALITÁSA ÉS KIHÍVÁSAI

A LATIN-AMERIKAI ÉS

EGYETEMES EGYHÁZ SZÁMÁRA

A Medellínben megrendezett második latin-amerikai püspökkari konferencia (1968) mérföldkövet jelentett a latin-amerikai és az egyetemes egyházi gondolkodásban. Ezt bizonyítja, hogy forradalmat hívott életre, nemcsak vallási, de társadalmi és politikai értelemben is. Majd idővel és térrel dacolva eljutott egészen napjainkig, és bár hol meseszerű, hol torzult visszhangjain keresztül, de még mindig mint nagy jelentőségű esemény kerül szóba. Mint minden történelmi esemény, Medellín is két szemszögből vagy kiindulópontból értelmezhető.

Az egyik lehetőség, hogy a jelenből a múlt felé haladunk, hogy dokumentumaiból új erőt merítsünk mai egyházi életünk számára. De az olvasó számára hamarosan nyilvánvalóvá válik, hogy ezeknek a gondolatoknak egy része már nem annyira aktuális. Az akkori forradalom többek között olyan oktatási modellre, életfelfogásra, fiatalságra, társadalmi kihívásokra válaszolt, amelyek ma már nem teljesen érvényesek.

A másik lehetséges perspektíva, hogy a múltba utazunk, és a történet-tudomány eszközeivel közelítjük meg Medellín a múlttól az esemény pillanatáig. Ha ezt az utat választjuk, akkor választ kapunk arra a kérdésre, hogy Medellín miért jelentett mérföldkövet Latin-Amerikában, és a válasz az, hogy a forradalma miatt. Forradalmon pedig azt kell értenünk, hogy új teológiát, új krisztológiát, új módszertant indított útjára. Medellín „nagysága” nemcsak abban áll, hogy a kor teológiája szempontjából releváns és innovatív kérdéseket dolgozott fel (például a szegények, a fiatalok és a vallásosság kérdését), amelyek ugyanabban a formában ma már természetesen nem mindenben relevánsak. Medellín a lelkisége miatt megkerülhetetlen, és ami ma is megújításra vár, az éppen a lelkiség. Medellín kihívásai számunkra a lelkiségében vannak. Ezért a következőkben azt vizsgáljuk, melyek a medellíni lelkiség jellemzői, és belőle kiindulva meg- nézzük, hogyan lehet ma is képviselni ezt a lelkiséget.

1. Medellín

lelkisége

1.1. A kultúra hermeneutikája

A hermeneutika az értelmezés művészete, és alaptudományágként a 20. században szilárdult meg Heidegger, Gadamer, Ricoeur és teológiai téren Bultmann reflexióinak köszönhetően. Az emberi megértés módja, amelyre a modern filozófusok reflexiói irányulnak, értelmezéssé válik. A megértés értelmezés, és ha a megértés az a mód, ahogyan a szellemtudományok egy információt vagy tény egy jelentéssel bíró egészbe tudnak illeszteni, akkor az értelmezés az a lehetőség, hogy egészben meglássunk valamit, egybeolvassunk horizontokat, miként Gadamer mondja, vagy nyitottá váljunk más lehetőségek előtt, amint az Ricoeur nyomán láthatjuk. A szövegértelmezésként megszülető hermeneutika, melynek legnagyobb képviselője Schleiermacher, a modernitásban Dilthey és Hegel révén megnyílt az események értelmezésére.

A medellíni forradalom lényegében egyetlen tény értelmezésének képességében gyökerezik: és ez a tény a II. Vatikáni zsinat. „A medellíni konferencia alapvető célja tehát az volt, hogy a II. Vatikáni zsinat inspirációját és irányvonalait átültesse latin-amerikai világunkba”.¹ Ha figyelembe vesszük azokat a hermeneutikai elveket, amelyek minden egyházi dokumentumot vezérelnek, akkor egyértelműen levonhatjuk azt a következtetést, hogy Medellín egyértelműen a II. Vatikánusra hivatkozik.²

Többször elhangzott, és pedig joggal, hogy a medellíni konferencia radikálisan és mélyrehatóan tette magáévá a zsinat szellemiségét. Valóban felhasználta az egyház megújítására irányuló minden zsinati inspirációt és iránymutatást, melynek célja, hogy egyházunkban *aggiornamento* menjen végbe szerkezeti téren, s közben minden egyházi tényező evangéliumi meghatározottságúvá váljon. De mindenekelőtt az egyház lelkipásztori küldetésének témája iránt érdeklődött, és az olyan diakónia történelemben betöltött szerepe foglalkoztatta, mely válaszolni tud a világ és országaink nagy problémáira, s mindenekelőtt inspirálni tudja társadalomépítő munkánkat mély emberi, testvéri és társadalmi érzéssel, amely a konferencia lényege volt.³

Medellín tudta, hogyan kell tovább haladni azon az úton, amelyen a zsinat csak elindult: értelmezni tudta az életet és a történelmet, és felfedezte bennük Istent. Itt kezdődik Medellín forradalma a zsinatot megelőző teológiához viszonyítva. Az élethez való visszatérés e szenvedélyes igénye megjelenik a *Gaudium et spes* dokumentumban, amely a legtöbbször idézett dokumentumnak számított Medellínben. Eszerint „az egyháznak mindig kötelessége vizsgálni és az Evangélium fényénél értelmezni az idők jeleit. [...] Így tehát ismernie és értenie kell a világot, melyben élünk, várákozásait, vágyait és gyakran drámai vonásait”^(GS 4). A zsinat az egyház megújításának gyakorlataként a „vizsgálódást” és az „értelmezést” kérte. Medellín pedig megértette ezt, és magához az élethez fordult.

A II. Vatikáni zsinatot és Medellínint megelőző paradigmában a teológia aggodalommal fordult saját korához. Később viszont átvette a társadalom- és humántudományok egyes módszertani elemeit, például a történeti kritikát; felhasználta egyes korabeli filozófiák (az egzisztencializmus és a perszonalizmus) bizonyos tartalmait; reflektált olyan kérdésekre, melyekkel korábban nem foglalkozott, például a gazdasággal, a politikával, a haladással. Az emberi valóság immár kiindulópont lett, nem pedig felvezető téma.⁴ Meg kell jegyezni, hogy a korábbi teológiai aggodalom főként a keresztény tanban kereste a választ a modernizmus hatásaira, melynek tudományos reflexiója új kihívásokat állított a hit elé. A zsinat ezzel szemben lelkipásztori irányultságú kívánt lenni, vagyis őszinte, nyi-

1.2. Egy új paradigma: a tanok erejétől az élet szenvedélyes igényéig

1 Alberto Ramírez: *La conferencia de Medellín y la teología de la esperanza*.

Cuestiones teológicas 35, n° 84 (2008): 235–254., itt: 239.

2 Adolfo Galeano: *El acontecimiento Medellín en sus cuarenta años. El conflicto de las ideologías*.

Cuestiones Teológicas, 2008: 255–279., itt: 270.

3 Alberto Ramírez: i. m. 240.

4 Pedro Pablo Zamora Andrade: *Vaticano II, cambio de modelo teológico* (Doktori disszertáció). Pontificia Universidad Javeriana, Bogotá, 2010, 69.

tott és gyümölcsöző párbeszédet igyekezett kezdeményezni a világgal és a történelemmel. Amint Galeano mondja, Medellinben „a teológiának nagyon konkrét problémákra kell választ adnia, mint amilyen az ember viszonya Istenhez és az ember viszonya felebarátjához”.⁵

Medellin ugyanezen a vonalon halad előre. Ez a konferencia a zsinat lelkiségének megtestesülése: ugyanazokat a kérdéseket teszi fel, de nem a „világból” általánosságban, hanem az adott dél-amerikai kontextusból. Medellin paradigmaváltást hoz, melyet úgy lehetne kifejezni, hogy a tanok erejétől az élet iránti szenvedélyes érdeklődéshez jut el. Medellin szabadon olvassa újra a krisztológiát és Isten misztériumát. Felülvizsgálja az ekkleziológiát, megnyílik a humán- és társadalomtudományok következtetése előtt, és megújult lélekkel közelít a Szentíráshoz. Medellin hagyja magát meglepni Isten által és újra felfedezi Istent.

2. A medellíni konferencia és napjainkban észlelhető hatásai

Ha Medellin lelkisége abban rejlik, hogy olvasni és értelmezni tudja a világot, a történelmet és az életet, akkor a jelenlegi egyháznak ugyanezt kell tennie. Nem a dokumentum, hanem a mögötte álló szándék a lényeges; Szent Pál szavaival élve: „nem a betű, hanem a lélek” (2Kor 3,6). Az Evangélium, a II. Vatikáni zsinat és Medellin nyomdokain haladva a kiinduló kérdés az: milyen a világunk jelenleg? mik az idők jelei? mi manapság a mi „Medellínünk”?

Csakhogy válaszaink óhatatlanul igen kiterjedtek, mivel maga a téma is behatárolhatatlan, hiszen a kultúra mindenre kiterjedő elemzése lehetetlen. Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy a jelek mégis innen olvashatók ki. Ezzel a kihívással a teológiának ma is szembe kell néznie. Vegyük figyelembe, hogy a világ illetően szemlélete abból a tapasztalatból indul ki, hogy a kultúráról beszélve korlátokba ütközzünk. Mert a kultúra elillan minden definíciós kísérlet elől. Minden meghatározási próbálkozás tökéletlen volt eddig, és valószínűleg az lesz a jövőben is. Ebből tehát az következik, hogy minél több hangot hallunk, annál teljesebb lesz a horizont.

2.1. A kihívások Aparecida szerint

A kultúra olvasásához szükséges hermeneutikai „kulcsok” feltárására Alvaro Cadavid professzort idézzük, aki az idők azon „jeleire” összpontosított, melyek meghatározzák Aparecida, vagyis az ötödik latin-amerikai püspökkari konferencia (2007) kontextusát. Cadavid szerint az aparecidai konferencia a globalizáció és a posztmodernitás társadalmi-történeti kontextusában játszódott; egy olyan kontextusban, amely valódi korszakváltást hozott. Ennek köszönhetően és ennek részeként ma nagyon összetett jelenségek vannak jelen együttesen a latin-amerikai kontinensen. Megtalálható a személyes szubjektum, aki úgy érzi, értelmetlen az élete, de lényé mélyén szüntelenül keresi az értelmet és a boldogságot (vö. *Aparecidai Dokumentum* 47, 51-54). Jelen van az egyre inkább marginalizálódó, szegény és kirekesztett társadalmi szubjektum, a fennálló gazdasági globalizáció eredménye, amely a szegényeket társadalmi „feleslegnek” és „eldobhatónak” tekinti (vö. AD 33-73). Jelen van a természet és az ökoszisztéma riasztó szintet elérő romlása, amely elsősorban a legszegényebbeket és leginkább kirekesztetteket

érinti hátrányosan (vö. AD 83–87). Jelen van egy markáns társadalmi, kulturális (vö. AD 56–59) és vallási pluralizmus, amely a keresztény identitás és küldetés elvesztésével együtt (vö. AD 100) megváltoztatja a kontinens hagyományos „paradigmáit” és viszonyítási pontjait. Végül, de nem utolsósorban jelen van a mély gyökerekkel bíró népi vallásosság, amely valamilyen módon megőrzi a pusztulással fenyegetett vallási jelenségeket (vö. AD 258–265).⁶

Ma, tizenöt évvel Aparecida után a kultúra egyik fő jellemzője a felgyorsult élet, a szédületes tempó, a paradigmák, kulturális modellek, viselkedésminták és kollektív képzetek újragondolásának gyors váltakozása. Említsünk meg néhány olyan jelenséget, amely zavart és nyugtalanságot kelt a kultúrában; ezekkel kell szembesítenünk a keresztény hit tapasztalatát.

Zygmunt Bauman néhány évvel ezelőtt a „cseppfolyós” kultúrával, modernitással, szerelemmel, félelemmel és a cseppfolyóssá váló idők jelenségével kezdett foglalkozni. A jelzővel a filozófus a kulturális jelenségek folyékonyságát, változékonyságát, mulandóságát világítja meg. Semmi sem stabil, semmi nem kötődik sem időhöz, sem térhez. Ezért Bauman is sok időt szánt arra, hogy olyan holisztikus jelenségeken elmélkedjen, mint a globalizáció, a szegénység, a migráció és utolsó éveiben a közösségi hálózatok. Ez az értelmezés először is arra készíti a keresztény reflexiót, hogy vitát nyisson arról, léteznek-e „kultúrák” vagy „kultúra”, s hogy a kereszténységet egységes tömbnek vagy pluralitásnak tekinthetjük-e. Megerősíti a perifériák lehetőségeit, mind tanbeli, mind etikai szempontból, sőt utat nyit mindazon felvetések előtt, amelyek a hit megélését elsősorban a tapasztalat területére helyezik.

Az uralkodó gazdasági rendszer termékeny talaján gyors ütemben kibontakozó korszak másik jellemzője a konzumerizmus és az utilitarizmus. Ezeknek a jelenségeknek az egyik legjelentősebb elemzője a 2010-es évek elején Gilles Lipovetsky francia filozófus volt. Könnyedségről, az üresség koráról, a paradox boldogságról, a társadalomban való csalódásról beszélve a francia gondolkodó ráébreszt bennünket arra, hogy a „homo consumericus” mennyire meghonosodott közöttünk. A neoliberais szlogen láthatóan csak három ígét használ: éljünk, hogy termeljünk; termeljünk, hogy fogyaszthassunk. Emiatt gyarapodnak ebben a kultúrában a bevásárlóközpontok és a futballpályák, míg egyes templomok szórakozóhelyekké alakulnak. Mindezek mögött az élvezettel összetévesztett boldogság ígérete húzódik meg. Az eudaimónia átadta a helyét a hedonizmusnak. Az öröm birodalma a fogyasztás ördögi köreit generálja. Ebben a helyzetben a hit megtapasztalása is piaci körülmények közé kerül, ami gyakran aláássa az önkéntes továbbadás, az ingyenesség és a kapcsolatiság dimenzióit. Ezekben a lehetőségekkel teli időkben sokak számára nyilvánvalónak tűnik, hogy Jézus Istene nem a boldogság egyetlen forrása.

Ez az életről alkotott séma egyszerre okoz szédülést és ürességet, és a paradoxon csúcsa: visszatekintve azt látjuk, hogy soha nem tudtunk

2.2. A szédületes változások világa

⁶ Luis Alvaro Cadavid:

La cristología en el documento de Aparecida. Un camino desde Medellín a Aparecida. Cuestiones teológicas (UPB) 34, n° 82 (2007), 318.

ennyi mindent elérni. Ám ha a jelenbe nézünk, azzal szembesülünk, hogy nem mindenki fér hozzá mindehhez, ezt pedig mély kiábrándultság követi, az üresség élménye. Byung-Chul Han dél-koreai filozófus elnevezései e paradoxon következményeire szintén jelzésértékűek: a fáradtság, az átláthatóság, a sima szépség társadalmának nevezi világunkat, amelyben az erősz uralkodik, és minden, ami más, kiszorul belőle. Vizsgálódásainak alap gondolata, hogy nagyon nehéz vállalnunk a különbözőséget. A másság kényelmetlen egzisztenciális súrlódás. Ezért nárcisztikus a kultúránk, és ezért betegsége korszakunknak a depresszió. Teológiai értelemben és az alaptörténetekhez visszatérve a filozófus leírása az eredendő bűn megújított narratológiáját nyújtja. A kör megújult formákkal ismétlődik, és soha nem volt ennyire szükséges a megváltás. A „pap” szerepét kultúránkban a pszichiáter vagy a coach látja el.

Mindehhez növekvő intézményi válság is társul. Luis Duch antropológus és szerzetes szavaival élve az elpártolódás kultúrája vagyunk. Nemcsak az egyház kérdőjeleződik meg, hanem a demokrácia, az állam és a hadsereg is. Az intézmények ugyanis bizonyították, hogy negatív hatásuk is van, alapvető tényeket tudnak lerombolni, és képesek jövőképeket tönkretenni. Ebből következik, hogy nagyobb szerephez jutnak a perifériák, az egyediségek, az autonóm etikák. Ebben az összefüggésben újrafogalmazódik a kereszténység számára oly alapvető közösségi életeszemély.

A tudomány és a technológia szintén hozza a maga kihívásait. Míg a negyedik ipari forradalomról kevés szó esik, David Hanson Medellín városában tett látogatásának alkalmával, 2018. július 30-án a Plaza Mayorban tartott előadásában már az ötödik forradalomról beszélt. A kiborgok, a big data, a humanoid robotok új nyelvet képviselnek, amellyel az évszázad hívő közösségének is szembe kell néznie. Ez a korszak táptalaja a politikai, szexuális és társadalmi ideológiák virágzásának. Ez aligha várható következmény, ha komolyan vesszük az intézményektől való elszakadás említett jelenségét. Ám ahogy az egyház már figyelmeztetett, az ideológiák deformálják az emberi lényt, mivel csak bizonyos dimenzióját hangsúlyozzák.

Sok más jellemvonást lehetne még felsorakoztatni. Az említettek azonban szemléletesen világítanak rá arra, hogy nap mint nap több elemzésre van szükségünk a társadalmi jelenségek vizsgálatához, ha jobban meg akarjuk érteni az egyház küldetését a mai világban. Ez volt az, amit a maga idején Medellín mesterien valósított meg.

3. A keresztény hit kulcskategóriái Latin-Amerikában és különösen Kolumbiában

A valóságnak nem szabad nyomasztónak lennie a hívő ember számára. Úgy tűnik, ezen alapelv révén Medellín szembenézett az akkori jelennel. A hívő ember a valóságot azzal a bizalommal szemléli, amivel Istenben bíz. Éppen ezért a valósággal való párbeszéd kritériuma nem a félelem, sem az apologetika, hanem a nyitottság. Ha Isten megjelenik a történelemben, magvai minden időben és térben jelen lesznek. Ily módon azt a hitünket nyilvánítjuk ki, hogy Isten alá szállt a történelemben és a világba. Azok a szerzők, akik azt vizsgálják, mennyiben lehetséges a hit a jelenlegi kontextusban (többek között Ratzinger, Queiruga, Mardones, Castillo, Forte és Küng), egyetértenek abban, hogy

a jelen világra adott válaszok ugyanazt a stratégiát követik, amelyekhez az egyház kezdetől fogva folyamodott. Minden pillanat feladat elé állíthatja a hitet, hogy választ adjon ugyanarra a kérdésre: mi a kereszténység lényege? S ezzel kapcsolatosan: mi változhat és minek kell megmaradnia? A forrásokhoz való visszatérés még csak nem is azért kell, hogy „vonzók” legyünk, hanem azért, hogy hűek legyünk a hit identitásához. Ezt az ösvényt követve és Medellín szellemének engedelmességgel azonban hogyan reagáljunk ma az említett jelekre?

Az egyház jól hallhatóan folyamatosan felteszi magának ezt a kérdést Medellín óta. Az *Ecclesia in Americában* és az aparecidai konferencián a kulcsszó a találkozás volt. XVI. Benedek pápa iskolát állított fel következő mondatával: „A keresztény lét kezdetén nem egy etikai döntés vagy egy nagy eszme áll, hanem a találkozás egy eseménnyel, egy személlyel, aki életünknek új horizontot s ezáltal meghatározott irányt ad” (*Deus caritas est* 1). A találkozás több, mint „látni” valakit. Először is, a találkozás magába foglal egy valakit, vagyis egy te-t. A találkozás magában foglal egy élményt, az élmény pedig megérkezést, megérintést, mozgást, átalakulást. Jézus megtapasztalásához a kimerültség, fáradtság, sietség, cseppfolyósság kultúrája ellenére találkozásra van szükség. Találkozásra és élményre, amit esetünkben főként az irodalmi tapasztalat közvetít. Jézus kortársainvá válunk az Evangélium hívő olvasásának köszönhetően. Ez az irodalmi közvetítés az alapja annak, hogy tudjunk hinni. Hinni annyi, mint tudni olvasni. Az olvasás értelmezés. Ha filozofálni annyit tesz, mint párbeszédet folytatni a filozófusokkal, ahogy Heidegger mondja, akkor hinni annyi, mint párbeszédet folytatni az Evangéliummal.

Medellín visszatért a Szentíráshoz, hogy annak alapján ítélje meg a valóságot. A bibliai szövegekben megtalálta a saját kontextusa számára felszabadulást hozó forrást. E század egyházának vissza kell térnie az Evangéliumhoz, hogy meglássa benne a Krisztussal való találkozás lehetőségét, és ezáltal újra és újra felfedezhesse az Atyaisten újdonságát. Ennek érdekében lelkipásztori képzésre van szükség az Evangélium kitartó és figyelmes olvasásához, valamint a párbeszédesebb jellegű lelkipásztori folyamatokhoz.

Figyelemre méltó, milyen jelentősen megnőtt Latin-Amerikában a Szentírással kapcsolatos képzési lehetőségek száma, elősegítve ezzel a keresztény tapasztalat forrásával való még közvetlenebb találkozást. A bibliai tanokat egyre többen megismerik, majd minden egyházközségnek van Biblia- és imacsoportja. A Sociedad de San Pablo vallási közösség például elsőrangú evangelizáló szolgálatot nyújt e tekintetben. Ilyen az Isteni Ige is, amelynek apostoli küldetése a *lectio divina* tanítása egyszerű magyarázatok révén, amelyek arra bátorítanak, hogy őszintén közeledjünk Isten írott Igéjéhez.

De nemcsak tanító jellegű törekvések vannak. Van egyfajta hatékony elköteleződés is. Kolumbiában és általában Latin-Amerikában az egyház továbbra is az egyik leghitelesebb intézmény. Ennek részben az az oka, hogy az Istennel való *találkozás* és *megtapasztalás* kategóriáját nemcsak

3.1. Az egyház hangja.

A találkozás

a tanításban, hanem a társadalmi igazságosságot előmozdító kezdeményezéseiben is érvényesíti. Számos vallási intézmény tart fenn oktatási központokat (egyetemeket, általános és középiskolákat), árvaházakat, idősothonokat, műszaki képzési központokat, rehabilitációs központokat, népkonyhákat gyerekek és idősek számára, befogadó állomásokat menekültek számára, és több más olyan kezdeményezést indítanak, melyek a mindennapi élet nehézségeinek hatékony megoldására törekszenek.

3.2. A megtestesülés és a végesség teológiájának erősítése

Johann Baptist Metz már 1965-ben arról beszélt, hogy az ember lényege nincs jól körülhatárolva, mint a többi tökéletes teremtményé, hanem az ember probléma, akit létezése hivatással ruház fel: szabadsága révén azzá kell válnia, ami, a saját szabadsága által kell emberré válnia.⁷ Ennek során korlátokba ütközik, és Metz ezekre a korlátokra is vonatkoztatja a szegénység fogalmát. A korlátok megtapasztalása mindig termékeny talajt jelentett, és jelent ma is Isten megtapasztalásához. Medellín jelei a szegények voltak, ugyanakkor a kultúrában megfigyelhető a végesség válsága, az ember saját létezése elfogadásának nehézsége. Ezzel szemben a megtestesülés teológiája felszabadító utat jelent. Míg az ember igyekszik Isten lenni (anélkül, hogy tudna), addig Isten vállalja, hogy ember lesz: „Az ige testté lett...” (Jn 1,14). A megtestesülés teológiája továbbra is azt az utat jelenti számunkra, amelyen felfedezzük Isten bátorságát a történelemben. Azt a valóságot, melyre a költők néha érzékenyebbek voltak, mint a lelkipásztorok. (Vö. Jose Watanabe: *És köztünk élt*; Jorge Luis Borges: *János 1,14*).

A végesség ezen dimenziója nem közömbös a kolumbiai és latin-amerikai egyház számára. E pillanatban, 2022-ben számos kihíváson megy keresztül az egyház, és fájdalmaiban nyilvánvalóvá válik az Úr keresztje. Csak hogy kettőt említsünk: az egyház üldözése Nicaraguában és a papi pedofília fájdalma Kolumbiában. Ezek a fájdalmak előtérbe helyezik az egyház paradoxonát, mert az egyház – ahogy Szent Ágoston mondja – „szent parázna”. Ezek a fájdalmak egyrészt az egyház véges és emberi dimenzióját tükrözik, másrészt világossá teszik, hogy a mű Istentől van és nem embertől, és az egyház mindennek ellenére továbbra is reményt táplál az Urát kereső nép körében.

A fájdalom és a végesség eme tapasztalata arra szólítja fel az egyházat, hogy tekintsen vissza a medellíni konferenciára, amelynek intuíciója arra biztat bennünket, hogy tegyük emberivé a hitet, legyőzve minden történetet és vallási büszkeséget, s így mindannyian szolidárisak lehessünk a magunkban hordozott szegénységekkel kapcsolatban, amelyekkel Isten is szolidáris.

3.3. Megnyílni a misztérium előtt

Egy másik felszabadító dimenzió, amely a kezdetektől fogva a kereszténység velejárója, és ma még fontosabb, mint valaha, a misztériummal való együttélés lehetősége. A tudomány és a technológia korszaka ugyanis a mindentudás ígétét nyújtja, a közösségi hálózatok manipulálják az információkat, és totális lemeztelenedéssel fenyegetnek. Egyre halványabb a választóvonal a nyilvános, az intim és a privát szféra között. Ugyanakkor

⁷ Johan Baptista Metz: *Pobreza de espíritu*.
Selecciones de teología 4, n° 14 (1965).

soha nem szűnik meg az élet gyengesége, fájdalmaival, szenvedésével és szorongásaival együtt. Az emberi dolgokat illetően soha nincs kimondva minden. Ha viszont mindenre megvan a válasz, akkor megváltozik a kérdés is. Ezért Ferenc pápa erre az aspektusra is felhívja a figyelmet: „Ha valaki minden kérdésre választ kap, az azt mutatja, hogy nem jó úton halad, és lehet, hogy hamis próféta, aki a vallást a maga javára, pszichológiai és mentális elmeszüleményei szolgálatába állítja. Isten végtelenül felülmúl minket, Ő mindig meglepetés, és nem mi döntjük el, hogy milyen történelmi körülmények között találjuk meg, hiszen nem mi határozzuk meg a találkozás idejét és helyét. Aki mindent tisztán és biztonságosan akar, az uralni akarja Isten transzcendenciáját” (*Gaudete et exultate* 41).

A jelenlegi kereszténység a szubjektivizmust erősítő kultúrával szemben pozicionálja a találkozást és a másságot. Egy olyan kultúrával szemben, amely nem bízik az emberiben, vagy túlzottan hisz az isteniben, akár visszatérve a mágikus gondolkodáshoz, a kereszténység a megtestesülés teológiáját hirdeti. A mindent megmagyarázni próbáló tudománnyal szemben pedig visszatér a végességhez és a misztériumhoz.

Vegyük észre, hogy ezek olyan kategóriák, amelyek közelebb állnak a misztikához és a spiritualitáshoz, mint a teológiához vagy a valláshoz. Medellín tudta, hogyan kell gyakorlatiasnak lenni, elkerülve a kereszténységet pusztán kijelentések soraként felfogó szűkösséget, és tudta, hogyan kell minden erővel elköteleződni a világ átalakítása mellett; talán most, ahogyan Karl Rahner hirdette, a kereszténység jövője összekovácsolódik a misztikával. Valójában ez a keresztény élet szíve, és megdöbbenésünkre ez a legvonzóbb ebben a kultúrában.

És éppen ez a kultúra minden másnál jobban arra szólít bennünket, hogy térjünk haza.

Zárszó gyanánt